

Osobitná časť

K čl. I - zákon o cestovných náhradách

K bodom 1 až 3 a 6

Legislatívno-technická zmena. Z dôvodu zmien vykonaných v § 8 (oznamovanie súm stravného a súm základnej náhrady v Zbierke zákonov SR), navrhuje sa upraviť pojmy aj v ostatných ustanoveniach zákona.

K bodu 4

Novonavrhované znenie § 7 v podstatnej časti vychádza z pôvodného znenia § 7 s doplnením pravidiel pre používanie elektrovozidiel (vozidla poháňaného len elektrickou energiou) a plug-in hybridných vozidiel (vozidla poháňaného benzínom/dízlom v kombinácii s elektrickou energiou, ktorá sa môže získať aj nabíjaním vozidla na rozdiel od hybridného vozidla, ktoré nemožno nabíjať zo siete), aktualizovanou terminológiou a s doplnením niektorých ďalších skutočností, ktoré priniesla prax v tejto oblasti od poslednej podstatnej zmeny. Vzhľadom na to, že ide o používanie súkromných vozidiel zamestnancov pri pracovných cestách, z dôvodu ochrany osobných údajov existujú aj niektoré obmedzenia, ktoré neumožňujú postupovať rovnakým spôsobom ako pri služobných vozidlách zamestnávateľa pri meraní skutočnej spotreby podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, a teda pravidlá v zákone sú podrobnejšie.

Z dôvodu opakujúcich sa požiadaviek z praxe a s cieľom spresnenia práv zamestnanca a povinností zamestnávateľa, ako aj vo väzbe na otázky, ktoré navrhoval riešiť Akčný plán pre rozvoj elektromobility (v kontexte elektrovozidiel zamestnávateľa používaných pri pracovnej ceste) a existujúcu prax, navrhuje sa spresniť právna úprava používania elektrovozidla zamestnanca, ktoré použije pri pracovnej ceste podľa § 7 zákona, pokiaľ ide o preukázanie a úhradu výdavkov, ktoré sa týkajú náhrady za spotrebované pohonné látky. V nadväznosti na uvedené sa navrhujú upraviť v § 7 pravidlá ohľadom zisťovania spotreby elektrovozidiel a preukazovania jednotkovej ceny elektrickej energie.

V jednotlivých odsekoch sa navrhuje zosúladiť terminológiu s osobitnými predpismi v doprave. Ide napr. o zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov - pojmy ako motorové vozidlo, nemotorové vozidlo, cestné vozidlo, zvláštne vozidlo, kategórie vozidiel, štvorkolka, doklad o vozidle, zástupca výrobcu. Navrhuje sa použiť legislatívnu skratku vozidlo, pri ktorom ide o kombináciu pojmov motorové vozidlo a cestné vozidlo, podľa zákona č. 106/2018 Z. z.

V odseku 1 sa navrhuje legislatívno-technicky spresniť, že za podmienok podľa ods. 12 zamestnancovi namiesto základnej náhrady a náhrady za spotrebované pohonné látky môže patriť náhrada za použitie vozidla v sume zodpovedajúcej cene cestovného lístka pravidelnej verejnej dopravy (obsah odseku 12 sa nemení).

V odseku 4 sa navrhuje preformulovať znenie výpočtu náhrady za spotrebované pohonné látky, kde sa pri určení náhrady pri pracovnej ceste vychádza z jednotkovej ceny pohonnej látky (odsek 5), ktorá sa násobí spotrebou (zistenou na základe odsekov 6 až 10 z príslušného dokladu alebo na základe príslušnej skutočnosti, pričom ide spravidla o vymedzenie počtu litrov pohonnej látky na 100 km) vo vzťahu ku každému (aj začatému) kilometru jazdy. Napríklad:

vozidlo má spotrebu 7 litrov na 100 kilometrov (v zmysle odseku 6 zvýšenú napr. o 10 %, t. j. 7,7 litra), zamestnanec natankoval benzín za cenu 1,60 eura/liter a počas pracovnej cesty prešiel 170 km. Pôjde teda o vzorec $1,6 \times 7,7/100 \times 170 \text{ km} = 20,944 \text{ eura}$. Podľa odseku 11 sa výsledná suma základnej náhrady za spotrebované látky zaokrúhľuje na najbližší eurocent nahor = náhrada bude 20,95 eura.

V odseku 5 sa navrhuje spresniť jednotkovú cenu pohonnej látky v prípade, ak je pohonnou látkou elektrická energia; v tomto prípade sa navrhuje za doklad o kúpe považovať okrem dokladu napr. z nabíjacej stanice aj doklad od dodávateľa elektrickej energie, z ktorého možno odvodiť jednotkovú sadzbu za elektrickú energiu pre domácnosť, v ktorej zamestnanec vozidlo nabíjal. Ide napr. o sadzbu podľa zmluvných podmienok, za ktorú zamestnanec odoberá energiu v domácnosti (napr. v dome), kde si nabíja svoje elektrovozidlo. Zákon sa neobmedzuje len na domácnosť zamestnanca, ale môže ísť napr. aj o domácnosť rodinného príslušníka. V praxi si strany môžu spresniť pravidlá ohľadom toho, kde zamestnanec môže alebo nemôže také vozidlo nabíjať.

V kontexte odseku 5, ak zamestnanec nevie preukázať jednotkovú cenu pohonnej látky dokladom o kúpe (v domácnosti, resp. aj z nabíjačky) možno využiť údaje zo Štatistického úradu SR, ktorý od 1. januára 2024 sleduje v rámci kategórie „Priemerné ceny pohonných látok v SR (týždenne)“, aj:

- Elektrická energia AC nabíjanie (eur / kWh)
 - Elektrická energia DC nabíjanie (eur / kWh)
 - Elektrická energia ultra nabíjanie (eur / kWh)
- t. j. nielen priemernú cenu – benzín, nafta, plyn (CNG, LNG).

V odseku 6 (a následne aj v odseku 9, resp. v odseku 10) sa navrhuje určiť, aká spotreba sa má použiť pre výpočet náhrady za spotrebovanú elektrickú energiu (ako pohonnú látku) v prípade, ak sa pri pracovnej ceste použije elektrovozidlo. V odseku 6 ide o spotrebu uvedenú v doklade o vozidle (ktorá sa nezapisuje povinne do dokladov o vozidle v časti emisie a spotreba, ale môže byť uvedená v ďalších úradných záznamoch), v odseku 9 ide o spotrebu zistenú meračom zabudovaným vo vozidle a v odseku 10 o spotrebu preukázanú inými dokladmi.

V odseku 6 sa súčasne navrhuje aj zvýšenie spotreby uvedenej v doklade o vozidle podľa rôznych noriem o 10 %, čím sa spotreba uvedená v doklade o vozidle zrealizuje so skutočnou spotrebou pohonnej látky. Pre porovnanie napr. zákon o dani z príjmov v § 19 ods. 2 písm. l) pre služobné vozidlá zvyšuje spotrebu o 20 %, čím indikuje existujúce odchýlky od spotreby, ktorá sa zisťuje za osobitných podmienok a nie vždy je odrazom spotreby v reálnej prevádzke vozidla konkrétnou osobou (na spotrebu vplýva aj zaťaženie vozidla, teplota, dopravná situácia, a pod.). Spotreby, ktoré už boli zvýšené podľa platného a účinného právneho stavu sa už nezvyšujú.

V odseku 6 sa zachováva aj pravidlá o spotrebe, ktoré platia pre staršie autá podľa starších noriem [písm. a) až písm. c)] – ktoré sú stále v prevádzke [v prípade nových aut ide o postup podľa písm. d)]. Pre elektrovozidlá s údajom o spotrebe v doklade o vozidle (údaj nie je povinný) sa osobitne zavádza nové písmeno e). Vzhľadom na zvýšenú spotrebu elektrovozidiel pri vyšších rýchlostiach sa navrhuje zaviesť % zvýšenie (20 %) pre jazdu po rýchlostnej ceste a diaľnici.

V odseku 8 sa navrhuje upraviť postup výpočtu náhrady za spotrebované pohonné látky v prípade, ak je pohonnou látkou elektrická energia, ktorá sa získava aj nabíjaním z elektrickej

siete (t. j. ide o tzv. plug-in hybrid vozidlo, kde elektrickú energiu možno získavať aj nabíjaním a nielen rekuperáciou; nejde teda o „obyčajné“ hybridné vozidlo) v kombinácii s inou pohonnou látkou a to obdobným spôsobom, ako sa postupuje v prípade, ak je pohonnou látkou plyn alebo plyn v kombinácii s inou pohonnou látkou (odsek 7).

V odseku 9 sa navrhuje umožniť zamestnancovi preukázať spotrebu elektrickej energie aj meračom zabudovaným priamo v elektrovozidle, ktorým možno preukázateľne zistiť spotrebu elektrickej energie podobne ako je to v prípade § 19 zákona o dani z príjmov.

V odseku 10 sa navrhujú spresniť spôsoby preukazovania spotreby pohonnej látky, vrátane spotreby elektrickej energie, ak ide o elektrovozidlo v prípadoch, keď doklad o vozidle údaje o spotrebe pohonnej látky a údaj o spotrebe elektrickej energie neuvádza (nie je to povinný údaj v doklade o vozidle a niektoré doklady o vozidle spotrebu obsahujú ako doplnkový údaj), ako aj v prípadoch, ak je spotreba pohonnej látky alebo elektrickej energie v doklade o vozidle uvedená, ale táto spotreba nezodpovedá spotrebe uvedenej v odseku 6.

S cieľom zvýšiť predvídateľnosť podnikateľského prostredia a vzhľadom na to, že v § 8 zákona je upravený automatický vzorec pre určenie súm stravného a súm základnej náhrady za používanie vozidla, navrhuje sa podobne ako pri sume minimálnej mzdy informovať zamestnávateľov a zamestnancov o zvýšených sumách náhrad uverejnením oznamu v Zbierke zákonov SR v dostatočnom časovom predstihu.

Podľa platnej a účinnej právnej úpravy v § 8 sa sumy stravného zvyšujú vo väzbe na rast kumulatívneho indexu cien jedál a nealkoholických nápojov v reštauračnom stravovaní a sumy základnej náhrady vo väzbe na rast kumulatívneho indexu cien položiek spojených s prevádzkou motorových vozidiel (porovnávajú sa kalendárny mesiac, ktorý bol relevantný pre posledné zvýšenie a príslušný kalendárny mesiac – zvýšenie nastane, ak percentuálny rast indexu je najmenej 5 %). Tieto sumy náhrad sú teda určované vo väzbe na automatickú indexáciu a ministerstvo o potrebe valorizácie a o výške valorizácie súm nerozhoduje, ale ak sú splnené podmienky, ministerstvo musí pripraviť návrh opatrenia o sumách stravného a sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel. Vzhľadom na viaceré faktory (napr. povinné trvanie medzirezortného pripomienkového konania, predloženie zásadných pripomienok, periodicita zasadania tzv. malej legislatívnej rady vlády, publikačný čas v Zbierke zákonov SR, a pod.), účinnosť opatrení vopred nie je presne daná, ale súvisí s dĺžkou legislatívneho procesu. Ministerstvo sa teda v praxi stretáva s častými podnetmi zo strany zamestnávateľov a zamestnancov ohľadom toho, kedy bude opatrenie publikované v Zbierke zákonov SR a kedy nadobudne účinnosť.

V rámci pripomienkového konania síce subjekty môžu predkladať pripomienky, ale ministerstvo nemôže akceptovať pripomienky požadujúce nezvýšenie súm náhrad vzhľadom na dopady, skoršie/neskoršie zvýšenie súm náhrad, iné sumy stravného, apod., keďže ministerstvo je viazané zákonom.

Navrhuje sa preto, aby ministerstvo sumy náhrad určené zákonom len oznamovalo v Zbierke zákonov SR a aby účinnosť zmien bola nastavená predvídateľne, t. j. účinky nastanú k presne k určenému dátumu odo dňa splnenia podmienok na ich zvýšenie. Navrhovaný časový odstup (tri mesiace) vyplýva zo skutočnosti, že údaje od Štatistického úradu SR za príslušný mesiac sú k dispozícii s určitým časovým odstupom (napr. údaje za január spravidla do konca februára) a zároveň aj prax sa musí viesť pripraviť na zmenenú skutočnosť s časovým predstihom.

Navrhovaný postup teda v niektorých parametroch kopíruje model oznamovania sumy minimálnej mzdy a súm minimálnych mzdových nárokov v Zbierke zákonov SR ako pomoc verejnosti s výpočtom presných súm, ktoré inak vyplývajú zo zákona.

Napríklad v prípade rastu indexu cien o najmenej 5 %, ktoré by nastalo v mesiaci január (t. j. index za príslušný kalendárny mesiac je index za január), sa danú skutočnosť ministerstvo, ako aj verejnosť dozvie z údajov Štatistického úradu SR v priebehu druhej polovice mesiaca február. Následné ministerstvo oznámi v Zbierke zákonov SR príslušné sumy náhrad a dátum (deň – pôjde o vždy prvý deň v príslušnom kalendárnom mesiaci), od ktorého sa nové sumy náhrad uplatňujú (t. j. zamestnanec má právo na náhradu vo zvýšenej sume a zamestnávateľ je povinný mu ju poskytnúť vo zvýšenej sume). V tomto prípade pôjde o 1. apríl, čo je prvý deň kalendárneho mesiaca, ktorý je tretím kalendárnym mesiacom (t. j. február, marec, apríl) po kalendárnom mesiaci, v ktorom bola splnená podmienka (t. j. index za január narástol o najmenej 5 %).

Pre účely posúdenia rastu sa porovnáva kumulatívny index cien za príslušný kalendárny mesiac (napr. za január 2025) s kumulatívnym indexom cien za kalendárny mesiac, na základe ktorého sa sumy náhrad naposledy zvýšili. Percentuálny rast kumulatívneho indexu cien sa premietne do nárastu sumy stravného a súm základnej náhrady.

K bodom 5, 7 a 8

Legislatívno-technická zmena. Z dôvodu zmien vykonaných v § 7 ods. 1 a 2 – zavedenie legislatívnej skratky „vozidlo“, navrhuje sa upraviť pojmy aj v ostatných ustanoveniach zákona o cestovných náhradách.

K bodu 9

Cieľom prechodných ustanovení je vyriešiť otázku:

- postupu, ak dôjde k zmene príslušného indexu za mesiac september 2024, október 2024 alebo november 2024 (verejne známe budú najskôr na konci októbra, novembra alebo decembra 2024), kde vzhľadom na obvyklú dĺžku legislatívneho procesu pri vydaní opatrenia – približne tri mesiace, možno predpokladať, že ministerstvo nestihne vydať opatrenie na základe právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2024 (a po tomto čase opatrenie nemôže vydať) – navrhovaný § 38h. V tomto prípade sa navrhuje ustanoviť, že ministerstvo opatrenie nevydá. Na uvedené ustanovenie potom nadväzuje navrhované ustanovenie § 38j, podľa ktorého ministerstvo bezodkladne zverejní oznam v Zbierke zákonov SR po nadobudnutí účinnosti zákona (t. j. na začiatku januára), pričom zvýšené sumy sa uplatňujú od 1. februára 2025 vo väzbe na porovnanie relevantných indexov (index na základe, ktorého sa suma naposledy zvýšila opatrením a indexu, pri ktorom nastal nárast o 5 a viac %, napr. ak to bol index za október 2024, tak bude relevantný tento index).

- právny stav od účinnosti novely zákona, t. j. v období od 1. januára 2025 do účinnosti (uplatňovania) prvej zmeny súm stravného, resp. súm základnej náhrady, keďže sa prechádza od vydávania podzákonného právneho predpisu k oznamovaniu údajov v Zbierke zákonov SR
- navrhovaný § 38i. Navrhuje sa vychádzať z pôvodných opatrení, ktoré ostávajú platné a účinné, a upravuje sa postup ako aplikovať novú terminológiu (od 1. januára 2025) v prípade opatrení používajúcich starú terminológiu (do 31. decembra 2025).

K čl. II

Navrhuje sa nadobudnutie účinnosti zákona 1. decembra 2024 okrem prvého bodu až ôsmeho bodu a § 38i a 38j v deviatom bode, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2025.